

Eesti Postimehe lisas „Missions-Leht” 1901 ilmunud ülevaade Vene riigi evangeeliumi luteri usu koguduste abikassa tegevusest 1900. aastal seoses eestlastega. Narva ringkond: Ostrovi (Ostrowi). Gora (?), Serjetka (?). Novoselje raudteejaam. Simbirski kubermang: Smorodino eesti asundus. Saratovi kubermang: Novoaleksandrovka (Nowo-Aleksandrowka). Taga-Kaukaasia: Abhaasia: Suhhumi (75 luterlast); Estonia eesti asundus (Estonskoje) (113 meest ja 103 naist luterlased). Eesti-Maruhha. Soriküla. Stavropoli kubermang: Allmäe (Podgornoje). Pensa pastor Hesse. Kerenski maakonna eestlased. Ufa kubermang: Birski maakond: Turajevka. Samara abipastor Lesta. Omski kubermang: Akmolinski maakonna eestlased. Tobolski kubermang: Tara maakonna eestlased (1700). Tomski–Barnauli kihelkond. Vladivostoki pastor. Blagoveštšensk (Blagoweshtshensk). Habarovsk (Habarowsk). Mandžuuria (Mandshuria): Harbin ja Lüshunkou (Port-Arthur), Dalian (Dalni). Kaug-Ida eestlased. Sahhalini saared: Aleksandrovsk: tisler Jakob Willister. Digiteeris A. Aule, kirjaviis muutmata.

Eesti Postimehe Missioni-Leht (nr. 11), 29. november 1901, lk. 84–86

Abikassa 1900.

Weneriigi Ew. Luth. usu koguduste abikassa on oma aruande 1900 aasta kohta välja andnud. Sellest paneme lugejale üleüldised sissetulek ja väljamineku summad ette ja tähendame seda üles, mis aruandes abiandmisest Eestlastele leidub.

Sisse tuli keskkomitee ja 22 ringkonna-komitees korjanduste ja kingituste läbi 72,689 rubla, kasusid 5,084 rubla, laenu tagasi makstud 7,187 r., mõnda 14 r., kokku: 84,976 r., seega 504 rubla enam kui enne. Kindlaks otstarbeks kingiti 3,006 rubla ja Lutheruse kapitali kasusid oli 16,409 rubla. Seega oli üleüldine sissetulek 147,234 rubla.

Wälja läks järgmiseks otstarbeks:

Kirikute ehitused ja parandused	13,805 rubla
Palwe- ja koolimajade ehitused ja parandused	9,395 rubla
Õpetaja- ja köstrimajade ehitused ja parandused	5,309 rubla
Kiriku riistad	100 rubla
Õpetajate ja kirikuametmeeste abi- ja sõidurahad	48,395 rubla
Endistele õpetajatele ja nende perekondadele	5,085 rubla
Koolidele ja koolmeistritele	15,108 rubla
Õpetajate, köstrite ja koolmeistrite koolitamine	4,544 rubla
Walitsuse- ja trükikulud	6,712 rubla
Mõndasugust	2,985 rubla
Kokku	111,441 rubla

Eestimaa komitee teadustab, et Tallinna Kaarli kiriku abiõpetajale enam kasast 200 rubla abiraha ei maksta ning et Rakwere kirikumõisa, Haapsalu leeritoa ja Rapla kiriku ehitamiseks raha laenuks on antud.

Põhja-Liivimaa komitee andis 2410 rubla abi, nagu endistel aastadelgi, järgmistele kogudustele: Wõru, Puhja, Häädemeeste, Tõstama, Tartu-Jaani, Mustwee, Wiljandi. Pääle selle aga weel 100 rubla Jurjew (Tartu) linna abiõpetaja abile. Kesk-komitee käest saiwad Häädemeeste, Wõru, Pärnu-Elisabeth ja Puhja 1510 rubla. Koguduste jaotamise kassast saiwad: Kõppo 1000, Sindi 500, Pärnu-Elisabeth ka 500 ja Wiljandi praostkonna abiõpetaja 400 rubla. Tõstama sai Kählbrandi kapitalist 295 rubla.

Narwa ringkonnas *Ostrowis* on köstri-koolimaja juba walmis ja sai 26. sept. 1900 pühitsetud. Köster-koolmeister aga, kes kolm keelt mõistab, puudub alles. *Goras* ja *Serjetkas* asuwad waesed Eesti kogudused, kes weel oma lihtsa palwemaja ümberehitamiseks lubagi pole saanud. Selle wastu on aga uus Läti-Eesti kogudus *Nowoselje* raudteejaama ligidal Meklenburgi hertsogide maa pääle asutatud, millel oma kiriku ja kooli ülewel pidamiseks midagi pole tarwis maksta.

Kasani ringkonna *Simbirski* Eestlastest pole õpetajal Leyst'il seekord midagi iseäralikku teatada. Nende palwemajad on juba walmis. *Smorodino* Eestlased korjawad juba oreli hääks raha.

Saratowi ringkonnas sai *Nowo-Aleksandrowka* Eesti asunduse köster-koolmeister Feldmann 10 rubla kuus abikassast.

Tiflisi ringkonnast kuuleme, et *Suhhumis* on 75 Ew. usulist, *Estonskojes* 113 meesterahwast ja 103 naesterahwast. Siin läheb warsti uut palwemaja tarwis, sest wana on ära lagunemas. Taga-Kaukasia *Maruha* ja *Selentshuki* jõgede ääres ei tea Eestlased kirikust ja koolist weel midagi. *Stawropoli* kubermangus *Podgornoje* asutuses on Eestlastel abikoolmeistri ja uut palwe- ning koolimaja tarwis. Iseenesest on mõista, et kõik need wäikesed asutused ilma abikassa abita midagi ei saa ette wõtta.

Suurest *Moskwa* ringkonnast on mõndagi teatada. *Pensa* õpetaja L. Hesse on 2 korda *Kerenski* kreisi Eestlasi waatamas käinud, mis aga wiimast korda on sündinud, sest et peaaegu kõik Eestlased Tweri kubermangu tahawad elama asuda. *Ufa* kubermangu, *Birski* kreisi, *Turajewka* Eestlasi on Samara abiõpetaja Lesta katsumas käinud. Säääl elab 7 waest perekonda, arwata 30 hinge, kellele häda pärast köster-koolmeistri tarwis läheb.

Siberis Akmolinski maal elab 2000 Ew. usulist Sakslast ja Eestlast. Et *Omski* õpetaja neist 600—800 wersta kaugel elab, siis soowiwad nad enesele õpetajat. — *Tobolsk-Rõishkowo* kihelkonnas on ligi 1700 Eestlast *Tara* põlises metsas hiljuti asuma hakanud, aga neil puuduwad koolid ja kirikud. — Ka *Tomsk-Barnauli* kihelkonnas on Eestlaste arw kaswanud, nimelt uue raudtee läbi.

Ida-Siberi, Wladiwostoki linna õpetaja kirjutab abikassale järgmiselt: „*Blagoweshtshenskis* olin ma 3 nädalit kuni juuni lõpuni töös ja tahtsin 2. juulil posti-aurulaewaga *Habarowskisse* reisida, kui parajasti kell ½7 pärast lõunat,

laewa ärasõitmise ajal, Hiina poolt kaldalt kaitsmata linna pääle kangesti suurtükkidega ja püssidega laskma hakati. Meie reisijad põgenesime linna, mida Hiinlased kolm nädalit laskiswad. Nad paniwad ka Amuri jõe kinni ja takistasiwad laewasõitu. Õnneks laskiswad waenlased 2. juulil, ühel pühapäewal, liiga kõrgelt, oleks nemad madalamalt sihtinud, siis oleks palju inimesi surma saanud, kes kalda-uulitsal jalutasiwad. Hiinlaste plaan linna ära wõtta ja põletada on Jumala abiga nurja läinud. — Enne sõda otsis palju inimesi, nende hulgas ka Ew. usulisi, oma õnne *Mandshurias*, kuhu üsna uued kohad tekkisiwad. Tähtsam neist on *Harbini* linn 12,000 elanikuga, pääle hiinlaste, 3—4 wersta Sungari jõest eemal. Sinna on mind ka Luth. usuliste poolt kutsutud. Sõja pärast põgenesiwad säält küll mitmed ära, nimelt Habarowskisse, tuliwad aga pärast sõda jälle tagasi. *Port-Arthuri* kindluse 15,000 soldati hulgas on ka mitmed Luth. usulised soldatid ja ohwitserid. Ka nemad on mind palunud neid waatama tulla. Nimetamise wäärt on ka üsna uus linn *Dalni*, arwata 50 wersta põhjapool *Port-Arthurist*, mere ääres. Sellel on tähtis tulewik, nagu *Wladiwostokilgi*. Hää oleks, kui Luth. kirik juba nüüd säääl enesele platsi muretseks. Kõikide nende kohtadesse reisimiseks kuluks mitu kuud ära, selleks aga ei ole *Wladiwostoki* õpetajal aega. — Juulikuul 1899 tuliwad esimesed Eesti kalameeste perekonnad, arwata 10, *Muhu* ja *Hiiu* saarelt ja *Pärnu* ligidalt siia ja asusiwad üsna harimata maal *Ushuri* lahe ääres elama. Ka sel aastal on 7 Eesti perekonda tulnud. Mõned Eestlased on mind waatamas käinud, ma olen nendega jumalateenistust pidanud ja neile Eesti keeli raamatuid kinkinud. Linnast on raske neile Jumala sõna kuulutada, neil peaks oma köster-koolmeister olema. — *Aleksandrowski* sadamalinna on tisler *Jakob Willister* jutlust ette lugenud.”